

найбільший вплив мають спосіб життя людини, якість довкілля, спадковість. Реакція організму проявляється у цілісній відповідності на сукупність всіх даних чинників як зміна функціонального стану. Тому необхідно розглядати всі фактори, що впливають на здоров'я, у їхній єдності та взаємозв'язку. У зв'язку з цим питання збереження та зміцнення здоров'я має здійснюватися з позицій еколого-валеологічного підходу. Орієнтація на екологічний підхід пояснюється необхідністю вивчення людини, різних аспектів її здоров'я у взаємозв'язку із довкіллям. Виникає гостра необхідність оволодіння екологічною та валеологічною освітою. Екологія людини вивчає взаємозв'язок здоров'я та факторів навколишнього середовища, а валеологія – взаємозв'язок здоров'я та способу життя людини. Дане визначення категорій «здоров'я» та «здоровий спосіб життя» дозволяє констатувати, що екологічне та валеологічне виховання має виступити як єдина система, що забезпечує формування гармонійно розвиненої особистості із стійкими формами мотивації на здоров'я та здоровий спосіб життя, а також мотиваційно- смисловими основами адекватних типів здоров'я зберігаючої поведінки.

Список використаних джерел:

1. Бойчук Ю. Д., Гончаренко М. С. Екологія людини : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.]. Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. 391 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 367 с.

ПІДСУМКИ ІНТРОДУКЦІЇ ВИТКИХ ТРОЯНД В ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Рубцова О.Л., доктор біологічних наук,

Чижанькова В.І.

Національний ботанічний сад імені М.М. Гришка НАН України

Одним із складових компонентів зеленого будівництва сучасних урбоекосистем є вертикальне озеленення, яке збагачує архітектурний облік будівель, а також сприяє покращенню мікрокліматичних умов у приміщеннях.

До перспективних декоративних рослин для Правобережного Лісостепу України належать виткі троянди.

Сучасний світовий сортимент троянд налічує понад 30 тисяч сортів, серед яких виткі троянди складають 10% [4]. Колекція троянд Національного ботанічного саду імені М.М. Гришка НАН України (НБС) нараховує 650 сортів, зокрема витких – 33 сорти [2]. Досліджені сорти поділяються на дрібноквіткові та великоквіткові.

В групу дрібноквіткових витких троянд, або рамблерів, входять такі сорти: Dorothy Perkins, Excelsa, Kiftsgate, Lykkefund, Paul's Himalayan Musk, Perennial Blue, Veilchenblau, Vltava, Wartburg, White Dorothy. До великоквіткових відносяться: Alaska, Alchemist, Ash Wednesday, Cesar, Duc de Constantin, Flammentanz, Florentina, Fortune's Double Yellow, Climbing Gloria Dei, Golden Showers, Kakhovka, Krasnyi Mayak, Krymskoe Solnyshko, Laguna, Marechal Niel, New Dawn, New Dawn Rouge, Paul's Scarlet Climber, Penny Lane, Perpetually Yours, Polka Babochka, Red Rambling, Casino, Goden Gate.

Рослини з дрібними квітками максимально досягають 3–4 м. висоти, порівняно з великоквітковими, висота яких в середньому становить 2–2,5 м. Всі троянди-рамблери, а також такі сорти з групи великоквіткових: Alchemist, Ash Wednesday, Duc de Constantin, Flammentanz [3], Fortune's Double Yellow [1], Climbing Gloria Dei, Kakhovka, Krasnyi Mayak не повторюють цвітіння.

Більшість досліджених сортів потребують укриття на зиму, зимостійкими виявилися: Lykkefund, Paul's Himalayan Musk, Wartburg, Flammentanz, Kakhovka, Krasnyi Mayak, New Dawn.

В саду троянд виткі троянди вкривають арки, трельяжі, решітки, використовуються у штамбовій культурі.

Троянда Lykkefund в оздобленні входу в Сад троянд НБС

У м. Києві виявлено лише поодинокі випадки використання витких троянд в озелененні. Це, мабуть, пов'язано, з більш складним доглядом за виткими трояндами у порівнянні з кущовими. В озелененні столиці звичайно використовуються сорти Flammentanz, Excelsa, Veilchenblau, Wartburg.

Троянда Veilchenblau на Європейській площі м. Києва

Виділені нами зимостійкі сорти витких троянд Lykkefund, Paul's Himalayan Musk, Wartburg, Flammentanz, Kakhovka, Krasnyi Mayak, New Dawn є перспективними для широкого використання в міському озелененні в Правобережному Лісостепу України.

Список використаних джерел:

1. Клименко З. К., Рубцова Е. Л., Зыкова В. К. Николай Андреевич Гартвис – основатель отечественной селекции садовых роз. *Бюллетень Никитского ботанического сада*. 2008. Вып. 96. С. 79–81.
2. Рубцова О. Л. Основні напрямки формування колекції троянд в Національному ботанічному саду імені М.М. Гришка НАН України. *Роль ботанічних садів і дендропарків у формуванні навколишнього середовища і світогляду людини : матеріали Міжнар. конф., присвяченої 140-річчю Ботанічного саду Одеського Національного університету ім. І.І. Мечникова*. Одеса : Фенікс, 2007. С. 14–15.
3. Рубцова Е. Л., Чижанькова В. И. Интродукция *Rosa eglanteria* L., ее формы и сортов в Национальном ботаническом саду им. Н.Н. Гришко АН Украины. *Бюллетень Никитского ботанического сада*. 2011. Вып.102. С. 90–93.
4. Рубцова О. Л., Чижанькова В. І. Підсумки інтродукції та селекції троянд в Національному ботанічному саду ім. М.М. Гришка НАН України. *Інтродукція рослин*. 2016. Вип. 2. С. 12–17.

СПОЖИВЧІ ТА ЛІКУВАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ ФІСТАШКИ СПРАВЖНЬОЇ (*PISTACIA VERA* L.)